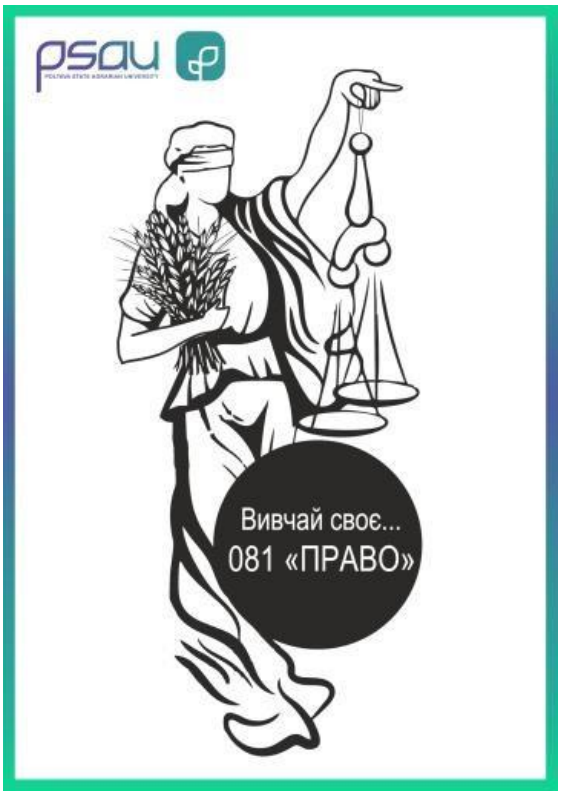
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА І ПРАВА

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

методичні рекомендації для написання курсової роботи
для ЗВО спеціальності D8 «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

освітньо-професійна програма «Правознавство»

спеціальність D8 «Право»

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава 2026/2027 н.р.

Методичні рекомендації для виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Теорія держави і права» для здобувачів вищої освіти нормативного терміну навчання за освітньо-професійною програмою Правознавство спеціальності D8 Право.

Мова викладання державна

Розробник: Сергій Гладкий, професор кафедри підприємництва і права, д.ю.н., професор.

«01» вересня 2026 року _____ Сергій ГЛАДКИЙ

Затверджено на засіданні кафедри підприємництва і права
протокол від «01» вересня 2026 р. № 1
Завідувач кафедри
підприємництва і права _____ Алла СВІТЛИЧНА

Погоджено гарантом освітньої програми «Правознавство»
«01» вересня 2026 року _____ Євгенія ЛИПІЙ

Схвалено Радою з якості вищої освіти спеціальності «Право»
протокол від «01» вересня 2026 року № 1
Голова ради з якості вищої освіти спеціальності
«Право» _____ Олександр КАЛЬЯН

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота (далі – КР) є одним із видів індивідуальних завдань навчально-дослідного та творчого характеру, що має за мету поглиблення, узагальнення і закріплення знань студентів з навчальної дисципліни, формування навичок і вмінь самостійно працювати із навчальною, науковою літературою, електронно-обчислювальною технікою, використовуючи сучасні інформаційні технології, програмні продукти та засоби навчання. У КР здобувач вищої освіти демонструє рівень знань і вмінь до самостійного наукового пошуку та розв'язання актуальних проблемних завдань, поставлених у роботі.

Виконання КР з навчальної дисципліни «Теорія держави і права» дозволяє студентам набути досвід виявлення закономірностей розвитку державно-правових явищ; уміння глибоко аналізувати окремі юридичні категорії, поняття, явища і процеси; вміння практичного використання наукової термінології та застосування нормативно-правових актів; уміння виявляти тенденції і прогнозувати подальший розвиток державно-правових явищ і процесів; уміння виявляти шляхи оптимізації того чи іншого явища, розробляти рекомендації щодо подальшого його розвитку, а також пропонувати основні напрями підвищення ефективності механізму правового регулювання в окремих сферах суспільних відносин.

Найбільш важливими загальними вимогами щодо виконання КР є такі:

– тема КР розкривається на основі вивчення всіх необхідних нормативних і широкого кола літературних джерел з даної проблематики (не менше 20);
– державно-правові явища і процеси розглядаються в динаміці та розвитку з урахуванням сучасного їх стану;
– текст викладається згідно з планом і виконується самостійно; забороняються дослівні запозичення з літературних джерел, окрім використання коротких цитат з обов'язковими посиланнями на джерело;
– наукова література може бути довільної давності, але рекомендується використовувати більш сучасну, а з давніх джерел використовувати бажано в основному класичні наукові твори або справді необхідні для обґрунтування чи підтвердження окремого висновку;
– оформлення КР повністю відповідає встановленим вимогам.

2. ЕТАПИ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір теми

Написання КР включає такі *етапи*:

1) вибір теми;
2) підбір джерел та їх обробка;
3) складання плану;
4) написання й оформлення КР.

Теми КР:

– формулюються (визначаються) керівниками - викладачами кафедри підприємництва і права згідно з навчальною програмою дисципліни;
– актуалізуються (оновлюються) з огляду на необхідність (зазвичай, щорічно);
– пропонуються та розподіляються керівником під час його зустрічі зі студентською групою.

Обираючи тему студент повинен враховувати свій рівень знань із даної проблеми (рівень складності теми), свої наукові інтереси, наявність наукових та інших джерел.

Студент має право запропонувати свою тему (закріплюється за ним рішенням кафедри на підставі заяви з обґрунтуванням вибору такої теми після її узгодження з керівником за умови її відповідності змісту навчальної програми з дисципліни).

Студентам однієї групи не дозволяється обирати однакові теми.

2.2. Підбір джерел та їх обробка

Огляд та підбір джерел здійснюються:

– шляхом звернення до предметно-тематичного, алфавітного й електронного каталогів у бібліотечних установах;

– шляхом звернення до керівника, який під час консультації може рекомендувати студентам сучасні літературні джерела.

Вивчення літератури з обраної теми слід починати з відповідних підручників, посібників, енциклопедій, довідників, з перегляду власних лекційних та семінарських конспектів, поступово переходячи до ознайомлення з монографічними роботами, науковими статтями в періодичних виданнях тощо. В першу чергу підбирається література останніх років видання. Не менше 2/3 джерел мають складати ті, що видані за останні 10 років.

Під час ***обробки*** джерел для написання КР необхідно:

– виписувати, копіювати, знаходити в електронному вигляді необхідний матеріал;

– вказувати назву джерел після обраного матеріалу (виписаного, скопійованого або знайденого в електронному вигляді) для правильного оформлення посилань;

– особливо ретельно фіксувати джерела, з яких обрані визначення, класифікації та ін.;

– стежити за появою нового матеріалу;

– нормативний, статистичний і фактичний матеріал опрацьовувати після вивчення теоретичних джерел;

– узагальнювати знайдений матеріал за допомогою складання таблиць і схем (для реалізації творчого підходу під час написання КР).

Після ознайомлення із джерелами з обраної теми слід переходити до складання плану КР. Слід пам'ятати, що *тільки після огляду існуючих із даної теми джерел, можна скласти повноцінний план КР.*

2.3. Складання плану курсової роботи

На основі вивчення та обробки правових (нормативних і літературних) джерел студент складає план КР, що є попереднім, робочим. Складаючи план КР, необхідно пам'ятати:

1) правильна логічна структура плану – це умова успішного розкриття теми;

2) процес уточнення структури плану складний і може тривати протягом усієї роботи над КР, оскільки студент у процесі обробки джерел знаходить новий матеріал. У разі виникнення необхідності внесення до плану доповнень чи уточнень, останні обов'язково повинні бути узгодженими з керівником.

План КР повинен:

– відображати зміст, структуру, логічний взаємозв'язок основних частин роботи;

– бути простим (не менше 4-х розділів без підрозділів) або складним (не менше 2-х розділів із 2–4-ма підрозділами в кожному розділі);

– включати вступ, основну частину (розділи, підрозділи) й висновки;

– бути перевіреним і затвердженим керівником.

Під час складання плану КР необхідно звернути увагу на те, щоб:

– назва кожного розділу й підрозділу максимально точно відповідала його змісту;

– логіка розділів йшла від простого до складного, від теорії до практики, від світового досвіду до вітчизняної практики; від проблем до шляхів їх вирішення та перспектив розвитку явища;

– підрозділи повністю розкривали зміст розділу;

– назви розділів або підрозділів були простими реченнями за можливості без розділових знаків (ком, крапок з комою);

– назви розділів або підрозділів не складалися із двох або більше речень;

– план не був перевантажений великою кількістю розділів і підрозділів.

Порядок затвердження плану:

1) скласти план КР, уважно перевіривши відповідність його структури та змісту викладеним вище вимогам;
2) роздрукувати план, обов'язково вказавши вгорі аркуша своє прізвище, ініціали і назву теми КР;
3) здати план КР старості для централізованої передачі керівнику;
4) очікувати, коли староста роздасть перевірені керівником плани КР; підписаний керівником план

означає, що складений студентом план КР затверджений;

5) якщо план не підписаний керівником і в ньому є виправлення та зауваження керівника, тоді слід переробити план і повторно здати його на перевірку *разом зі старим бланком (із виправленнями керівника)*.

Курсова робота, виконана без затвердженого плану або за планом зі змінами без згоди керівника, на перевірку не приймається.

2.4. Написання та оформлення курсової роботи

Загальний обсяг КР повинен складати ***25-30 сторінок*** друкованого тексту, надрукованого з однієї сторони аркуша. До загального обсягу роботи *не входять* перелік використаних інформаційних джерел і додатки, *але* всі сторінки зазначених складових частин КР нумеруються на загальних засадах. Менша за обсягом робота свідчить про те, що її тема розкрита не повністю, а більший обсяг говорить про те, що автор роботи не вміє виокремлювати головне від другорядного, коротко висловлювати свої думки та стисло викладати досліджений матеріал. Під час написання КР необхідно дотримуватися таких правил.

1. Розподіляти текст роботи між розділами й підрозділами рівномірно. На кожен розділ або підрозділи повинна припадати приблизно однакова кількість сторінок. Обсяг одного підрозділу у 2 або 3 сторінки вважається недостатнім. У такому випадку слід скоротити кількість підрозділів у розділі.

2. Спочатку працювати над основним текстом, потім – над вступом і висновками. При цьому частина вступу, що стосується *мети* й *завдань* дослідження, його *об'єкта та предмета*, повинна бути визначена *на початку* написання роботи, а інша частина вступу – після написання основного тексту роботи, оскільки актуальність, огляд наукових джерел із даної теми й методи її дослідження стануть відомі студенту тільки після ознайомлення з матеріалом із даної теми.

3. Текст потрібно викладати від першої особи у множині. Науковий текст є безособовим, тому не прийнято писати «на мою думку», «я рекомендую», «мені здається». Натомість викладати матеріал слід так: «на нашу думку», «вважаємо», що свідчить про те, що думка автора була висловлена та знайшла підтримку у колег, керівника й т. д.

4. Уважно ознайомитися зі змістом цих методичних вказівок. Помилки студентів зазвичай є типовими. Вони переважно стосуються оформлення та виникають через неуважність студентів. Тому перед тим, як прийти на консультацію до керівника або здати роботу на перевірку, студенту слід ретельно переглянути методичні рекомендації.

До ***оформлення КР*** (тобто її зовнішнього вигляду) також висуваються певні вимоги**.** КР має бути виконана комп'ютерним способом і роздрукована на аркушах формату А 4 (210×297 мм). Вона має бути охайно оформлена й поміщена у спеціальну папку (без вкладання кожного її аркуша у файли, оскільки це ускладнює перевірку, перешкоджаючи здійсненню викладачем поміток на її сторінках).

КР скріплюється в такому порядку:

1) титульний аркуш;
2) затверджений план КР з підписом керівника;
3) зміст;
4) вступ;
5) основна частина (розділи та підрозділи);
6) висновки;
7) перелік використаних інформаційних джерел;
8) додатки;
9) лист оцінювання;
10) звіт про самоперевірку курсової роботи на плагіат.

Кожна *наступна складова* частина КР (вступ, розділи, висновки, перелік використаних інформаційних джерел і додатки) повинна починатися з нової сторінки. Підрозділи в межах кожного розділу розміщуються один після одного послідовно (через відстань не менше одного рядка), тобто на тій же сторінці, на якій закінчився попередній підрозділ.

Висновки є підсумком проведеної роботи, завершальною частиною КР і значною мірою визначають якість КР. Написанню висновків слід приділити особливу увагу, адже їх якість яскраво свідчить про аналітичні здібності студента та його здатність до узагальнень.

Перелік використаних інформаційних джерел містить бібліографічні відомості про використані під час написання даної КР джерела. Такий перелік становить одну із суттєвих частин КР, яка відображає

самостійну творчу роботу її автора та свідчить про рівень і глибину дослідження теми. На останній сторінці переліку використаних джерел, після останнього рядка тексту студент зазначає *дату* завершення написання роботи (на наступному рядку ліворуч) та ставить *свій підпис* (на тому ж рядку, що і дата, праворуч).

У *додатки* виносяться допоміжні ілюстрації або таблиці; матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладання або форму подання не можуть бути внесені до основної частини роботи (правові документи та ін.). Кожен додаток, окрім позначення у вигляді букви, повинен мати назву, починатися з нової сторінки, яка нумерується, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок за всією роботою.

Лист оцінювання відображає оцінку змісту, оформлення, організації виконання та захисту КР, яку в балах виставляє керівник КР та члени комісії із захисту. Бланк листа оцінювання студентом *роздруковується самостійно* з електронного варіанту цих методичних вказівок.

Завершену КР слід здати керівнику у встановлений термін згідно з графіком виконання КР.

3. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Структура вступу

КР повинна мати чітку логічну структуру як за формою, так і за змістом. Основними складовими її частинами є вступ, основна частина (тобто розділи й підрозділи), висновки. Вимоги до структури вступу описані далі.

Вступ повинен складатися із зазначених нижче частин, кожна з яких повинна починатися *з абзацу*:

1) обґрунтування актуальності теми;
2) огляд наукових джерел;
3) мета й завдання дослідження;
4) об'єкт і предмет дослідження;
5) методи й інформаційна основа дослідження;
6) відомості про обсяг і структуру роботи.

У першій частині вступу - *обґрунтування актуальності теми* - студент повинен окреслити й обґрунтувати (тобто підтвердити, довести) важливість теми, її відповідність сучасним потребам юридичної практики та юридичної науки. Дана частина вступу може починатися словами: «Актуальність даної теми полягає в тому, що ….».

Друга частина вступу – *огляд наукових джерел* – передбачає короткий огляд студентом вітчизняної та зарубіжної наукової літератури з даної проблеми з наведенням прізвищ авторів, які займалися її дослідженням, з метою оцінки сучасного стану розв'язання даної проблеми та визначення питань, що вимагають подальшого дослідження. Посилань на літературу в цій частині вступу наводити не потрібно. Текст цієї частини вступу може складатися з речень таких конструкцій: «Проблемою … (вказати явище, яке досліджується в даній курсовій)… займалися … (вказати ініціали й прізвища науковців в алфавітному порядку, які займалися даною проблемою)»; «Ідею … (вказати, яку) … вперше науково обґрунтував … (вказати ініціали й прізвище науковця).»; «У сучасній вітчизняній (або зарубіжній) юридичній науці дослідженням даної категорії продовжують займатися … (вказати ініціали й прізвища в називному відмінку)».

Третя частина вступу – *мета і завдання дослідження* – передбачає необхідність окреслення мети й завдань КР з даної теми. Мета КР фактично вказана в її темі, а завдання – у розділах і підрозділах. Це означає, що мету КР слід формулювати, орієнтуючись і використовуючи назву даної КР, а завдання – орієнтуючись на назву та кількість розділів і підрозділів. Завдання є тими «кроками», які дослідник повинен здійснити для досягнення поставленої мети. Мета й завдання КР повинні відображати дії дослідника, тому їх формулювання слід починати зі слів: «дослідження», «з`ясування», «систематизація», «розгляд» і т. д. Текст даної частини вступу повинен починатися словами: «*Метою курсової роботи* є дослідження … (вказати назву КР у відповідному відмінку). Відповідно до означеної мети в курсовій роботі були поставлені й вирішувались такі *завдання*: (і далі їх вказати *у стовпчик як перелік без нумерації* з використанням наказових дієслів: провести аналіз … ; розкрити сутність …; висвітлити основні положення …; розглянути особливості (або проблеми, різновиди) … і т. д.).». Орієнтовно кількість завдань КР повинна дорівнювати кількості розділів.

Четверта частина вступу – *об'єкт і предмет дослідження* – передбачає короткий опис об'єкта і предмета дослідження в даній КР. При цьому слід пам'ятати, що об'єкт і предмет співвідносяться як ціле й часткове, тобто об'єкт за змістом є ширшим поняттям, ніж предмет. Через це вважається, що об'єкт включає в себе предмет, а предмет є конкретнішим, вужчим за об'єкт поняттям. Таким чином, предмет дослідження – це

тільки ті суттєві зв'язки та відношення, що підлягають безпосередньому вивченню в даній роботі. А об'єкт дослідження – це вся сукупність відношень різних аспектів теорії та практики науки, яка слугує джерелом необхідної для дослідника інформації. Фактично предметом дослідження є те явище чи процес, що відображені в самій назві дослідження. Тому під час формулювання предмета КР слід орієнтуватися на її назву. Наприклад, для КР з назвою «Порівняльний аналіз президентської і парламентської республік» *метою* є «здійснення порівняльного аналізу президентської і парламентської республік як форм державного правління», *об'єктом* – «республіканські форми державного правління», *предметом* – поняття, ознаки, сутність і особливості президентської і парламентської республік». Ця частина вступу повинна починатися словами: «*Об'єктом дослідження* в курсовій роботі є … *Предметом дослідження* в курсовій роботі є ……..».

П'ята частина вступу – *методи та інформаційна основа дослідження* – передбачає короткий опис використаних методів дослідження, а також їх інформаційного та методичного забезпечення. Текст цієї частини вступу повинен починатися словами: «*Теоретичною та методологічною основою дослідження* є … (наприклад, класичні положення теорії права, фундаментальні праці вітчизняних і зарубіжних учених та практиків із питань) … У процесі дослідження використовувалися такі *наукові методи*: … (вказати назви методів у родовому відмінку, які були використані, наприклад, системний, структурний, функціональний, порівняльний, логічний, історичний та ін.)».

Інформаційну основу дослідження складають … (наприклад, бази нормативних документів, статистичні та спеціальні періодичні довідники, вітчизняні й закордонні видання, збірники наукових праць і т. д.)». При цьому слід вказувати лише ті джерела, які дійсно були використані у процесі написання даної КР.

Шоста частина вступу – *відомості про обсяг і структуру роботи* – передбачає опис структури КР, тобто того, що входить у її склад. Ця частина вступу формулюється за допомогою таких традиційних слів і речень: «Курсова робота *складається* зі вступу, … (словами – кількість у родовому відмінку) розділів, висновків, переліку використаних інформаційних джерел і додатків. Загальний обсяг курсової роботи становить … сторінки комп`ютерного тексту. У тексті курсової розміщено … (цифрами й далі – також) таблиць; … додатків на … сторінках; перелік використаних інформаційних джерел містить … найменування». Вступ має бути обсягом 2-3 сторінки.

3.2. Структура розділів

У кожному розділі роботи бажано дотримуватися такої його ***умовної структури***:

1) теоретико-методологічна частина;
2) аналітична частина;
3) висновки (в кінці розділу).

У *теоретико-методологічній частині* на основі вивчення праць вітчизняних і зарубіжних авторів, наукових монографій, статей, розглядаються теоретичні та методологічні підходи, погляди в юридичній науці на досліджувану проблему, подається виклад своєї точки зору з цього питання.

В *аналітичній частині* розділу на базі теоретичного, нормативного матеріалу і матеріалів юридичної практики розкриваються специфіка, особливості прояву та використання державно-правових закономірностей у тій чи іншій сфері суспільних відносин, у певній галузі, країні, регіоні, на тому чи іншому історичному етапі розвитку; окреслюються позитивні й негативні риси, наслідки, об'єктивні та суб'єктивні причини, шляхи подолання недоліків і підвищення ефективності державно-правового регулювання. Ця частина виконується на базі використання нормативних та інших правових документів, даних статистики, що характеризують державу та її правову систему.

У *висновках у кінці розділу* формулюються теоретичні узагальнення, висновки за підрозділами роботи та пояснюється логічний взаємозв`язок із наступними розділами роботи. Висновки в кінці кожного розділу входять до тексту розділу, наводяться з нового абзацу й не позначаються як його окрема частина.

3.3. Структура висновків

Структура висновків (тобто загальних висновків у кінці КР) повинна містити такі елементи (*їх назви не треба вказувати на початку абзаців*):

- підтвердження актуальності та новизни обраної теми;
- підтвердження виконання кожного з поставлених завдань (приблизно по 1-2 абзаци як висновки за кожним із поставлених у вступі завдань);
- пропозиції та рекомендації (за їх наявності), що дослідив або сформував автор КР після дослідження

опрацьованого матеріалу.

Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням. Важлива вимога до заключної частини – не повторювати змісту вступу, основної частини й висновків, зроблених у розділах. Висновки (в кінці КР) за обсягом повинні бути більше вступу та викладені на 3-5 сторінках.

4. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Студент повинен керуватися такими ***основними вимогами до змісту КР:***

Розкрити тему повністю. Це означає глибоко та всебічно розкрити тему КР, для цього необхідно чітко орієнтуватися на назву КР і затверджений керівником план. Необхідно також стежити за тим, щоб матеріал КР рівномірно розподілявся між розділами та підрозділами, тобто кожному з розділів і підрозділів було відведено приблизно однакову кількість сторінок.

Використати чинні законодавчі та інші нормативні акти. Особливо важливою ця умова є для розкриття змісту тем, пов'язаних із правовим регулюванням в конкретних сферах суспільних відносин. Слід обов'язково знайти використовувані документи в офіційних виданнях, пересвідчитися в їх чинності, вивчити зміни й доповнення.

Використати достовірні дані. Достовірність (правдивість) даних підтверджується посиланням на офіційні джерела таких даних. Ними можуть слугувати офіційні публікації документів (наприклад, рішень Конституційного Суду України), статистичні довідники, офіційні дані інформаційних агентств (переважно в електронному вигляді) або будь-які інші джерела, у яких наводяться такі дані (опубліковані статті, книги, журнали).

Використати сучасні інформаційні джерела. Переважаюча більшість використаних джерел (не менше 2/3) повинна бути сучасними, тобто виданими протягом останніх 10 років, оскільки теоретичний рівень КР повинен відповідати сучасному рівню юридичної науки. Давніші джерела доцільно використовувати в історичному аспекті, тобто для дослідження того, як дану проблему розглядали раніше інші науковці, або якими показниками дане явище характеризувалося в попередні роки.

Застосувати творчий підхід до аналізу проблеми. Під творчим підходом під час написання КР слід розуміти самостійну роботу студента з узагальнення, виокремлення складових частин та визначення особливостей досліджуваного явища, систематизації, класифікації дослідженого матеріалу. Результатом реалізації творчого підходу студента до дослідження матеріалу теми КР можуть бути висловлені студентом думки щодо того чи іншого явища (з відповідним обґрунтуванням власної думки на основі критичного аналізу використаних джерел), складені студентом таблиці (в тому числі порівняльні), логічні схеми тощо, а не просте їх копіювання з інших використаних джерел. Важливо виявити уміння до самостійного творчого підходу до тих чи інших проблем, робити правильні висновки, вносити свої пропозиції із вдосконалення законодавства і юридичної практики.

Достатньою мірою обґрунтувати висновки. Обґрунтованість висновків полягає в чіткому взаємозв'язку мети, завдань, висновків за розділами та загальних висновків. Кожен абзац висновків повинен послідовно підтверджувати досягнення мети КР та виконання кожного з поставлених у роботі завдань, використовуючи для цього основний матеріал кожного розділу або підрозділу, досліджені факти, твердження, виявлені особливості предмета дослідження. Разом із тим, загальні висновки в кінці роботи не повинні являти собою суму скопійованих із розділів частин тексту, а бути чітко та стисло сформульованими висновками за кожним із завдань, які б показували, яких результатів у процесі виконання цього завдання вдалося досягти.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. Вимоги до тексту

Текст *КР повинен бути*:

- набраним на комп'ютері в текстовому редакторі Word;
- *шрифтом* Times New Roman *розміром* 14;
- з міжрядковим *інтервалом* 1,5 і такою ж відстанню між абзацами;
- *з полями*: верхнім, нижнім – 20 мм, правим – 10 мм; лівим – 30 мм;
- *з однаковою щільністю* та чіткістю тексту;
- з вирівнюванням основного тексту *по ширині;*

– *грамотно* викладеним, тобто без орфографічних, граматичних, синтаксичних і стилістичних помилок (у тому числі обов'язково вичитаним після використання комп'ютерних програм-перекладачів);

– повинен починатися *через один рядок* після назв складових частин роботи.

Текст *КР не повинен містити:*

– численних виправлень (допустимо не більше 2-х виправлень на сторінку, здійснених акуратно за допомогою коректора);

– некоректних і невиправданих скорочень наукових і спеціальних термінів на власний розсуд (за винятком використання загальноприйнятих скорочень);

– розривів ініціалів і прізвищ науковців (коли ініціали розміщені на одному рядку, прізвище – на іншому);

– розривів між цифрами й одиницями виміру (коли цифри розміщені на одному рядку, а одинці виміру – на іншому);

– виділень полів будь-якими рамками;

– сторінок, зайнятих текстом менше половини (коли решта сторінки залишається порожньою).

Відступи (інтервали) між частинами роботи мають бути не менше одного рядка (полуторного інтервалу). Тобто, відстань між заголовками та наступним і попереднім текстом повинна бути *не менше рядка*, зокрема:

– між назвою структурної частини роботи та її текстом;

– між назвою розділу й назвою підрозділу;

– між кінцем попереднього підрозділу й назвою наступного підрозділу.

Абзацні відступи в тексті повинні бути розміром 5 знаків або 1,25 см від лівого поля та *однаковими* за всім текстом роботи. При цьому слід пам'ятати, що **абзац у тексті** формується з метою висловлення та пояснення в ньому однієї окремої, самостійної думки й не повинен бути занадто малим (в одне речення) або ж занадто великим (на всю сторінку). Середній розмір абзацу складає 15-20 рядків тексту або 5-7 повних речень.

5.2. Вимоги до нумерації

Номери сторінок, розділів і підрозділів, таблиць у КР проставляються арабськими цифрами *без знака №*. **Нумерація сторінок** міститься у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці й повинна здійснюватися так:

1) титульний аркуш – *перша сторінка*, але номер на ній не ставлять;
2) план – не нумерується й до загального обсягу КР не входить;
3) зміст – *друга сторінка*, але номер на ній не ставлять;
4) вступ – *третя сторінка*, нумерується;
5) всі інші частини роботи (з додатками включно, крім листа оцінювання) *нумеруються далі згідно з порядком.*

Нумерація структурних частин КР здійснюється так:

– зміст, вступ, висновки, перелік використаних джерел не мають порядкового номера, тобто не нумеруються (наприклад, не можна писати «1. ВСТУП» або «6. ВИСНОВКИ»);

– розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах КР;

– номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ» (тобто, РОЗДІЛ 1), розміщують симетрично до тексту (по центру рядка) вгорі (при цьому після номера розділу крапку не ставлять, а заголовок (тобто назву) самого розділу розміщують на наступному рядку по центру великими літерами);

– кожен розділ починають із нової сторінки, а підрозділ – через рядок після назви розділу або кінця тексту попереднього підрозділу;

– підрозділи нумерують у межах кожного розділу;

– номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу (наприклад, «2.3», що означає другий розділ третій підрозділ);

– у кінці номера підрозділу перед його назвою (заголовком) повинна стояти крапка, після якої в тому ж рядку подається заголовок підрозділу з великої (прописної) літери без крапки в кінці (наприклад, «2.3. Назва підрозділу»).

5.3. Оформлення назв розділів і підрозділів

Назви розділів повинні бути:

– розміщені по центру вгорі (тобто, з нової сторінки);
– написані великими (прописними) літерами без номера на початку;
– рядком нижче від позначення номера розділу (тобто, на одному рядку – «РОЗДІЛ 1» (без лапок і крапки в кінці), на наступному рядку – назва розділу великими літерами з вирівнюванням по центру без крапки в кінці);
– друкуватися без перенесення слів;
– співпадати з назвами розділів, що вказані у плані та змісті КР.

Назви підрозділів повинні:
– розміщуватися нижче на рядок від назви розділів;
– з абзацного відступу в 5 знаків (або 1,25 см);
– починатися з нумерації (наприклад, «2.3. Назва підрозділу»);
– друкуватися малими літерами (окрім першої великої літери) без крапки в кінці;
– не містити переноси слів.

Якщо заголовок розділу або підрозділу складається із двох або більше речень (що для КР є небажаним через невеликий обсяг порівняно з іншими видами наукових робіт), їх розділяють крапкою. Крім цього, назви розділів і підрозділів не можна розміщувати в нижній частині сторінки, якщо після них залишається тільки один рядок тексту або немає тексту взагалі.

5.4. Оформлення таблиць

Оформлення таблиць здійснюється так:
– таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті або на наступній сторінці;
– кожна таблиця повинна мати номер і заголовок (назву), що відображає її зміст;
– після тексту з відступом в один рядок із великої літери друкується слово «Таблиця» та її номер (тобто «Таблиця 1.2» (в тексті КР – без лапок) із вирівнюванням по правому краю без крапки в кінці;
– назву таблиці розміщують на наступному рядку (тобто нижче слова «Таблиця 1.2» і безпосередньо над самою таблицею) з великої літери симетрично до тексту (з вирівнюванням по центру) без крапки в кінці назви;
– у КР таблицю розміщують так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного (закріпленого) боку КР або з його поворотом за годинниковою стрілкою (тобто у форматі листа з альбомною орієнтацією);
– громіздкі таблиці слід виносити в додатки (при цьому слово «Таблиця» в додатку не вказується);
– заголовки стовпців (граф) повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними;
– висота рядків у таблиці повинна бути не меншою 8 мм;
– якщо таблиця розміщується на одній сторінці й не переноситься на іншу, то графу з порядковими номерами рядків (тобто № з/п) до таблиці включати не треба;
– після кожної таблиці внизу ліворуч слід вказати джерело її даних, тобто зробити посилання;
– посилання на джерело даних таблиці наводиться на наступному після таблиці рядку з абзацного відступу із крапкою в кінці;
– на всі таблиці КР повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад, «... в табл.1.2»;
– у повторних посиланнях на таблиці треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад, «(див. табл. 1.3)».

Якщо таблиця була просто перенесена з певного джерела без змін, то після таблиці внизу пишуть, *наприклад,* «Джерело: [2, с. 23]» (в тексті КР – без лапок). Якщо таблиця була складена (або перероблена) автором на основі певного джерела, то після таблиці внизу пишуть, *наприклад,* «Джерело: розроблено автором на основі [2, с. 35]» (в тексті КР – без лапок).

У таблиці не повинно бути порожніх клітинок, тому під час її заповнення слід користуватися такими умовними позначеннями. Якщо дані відсутні – у клітинці ставлять три крапки або пишуть «нема даних», якщо явище не мало місця – сталять тире, якщо показник не має сенсу – ставлять знак «Х».

У разі перенесення таблиці на іншу сторінку:
– слово «Таблиця» та її номер вказують над першою частиною таблиці один раз;
– у першій частині таблиці після «шапки» таблиці (тобто заголовків і підзаголовків стовпців (граф) таблиці) включають рядок із номерами стовпців;
– над другою частиною «розірваної» таблиці з вирівнюванням по правому краю пишуть слова

«Продовження табл.» та вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2»;

– у другій частині таблиці замість її шапки вказуються тільки номери стовпців.

5.5. Оформлення переліків

Наукові тексти відзначаються великою кількістю переліків, зокрема, у процесі розгляду різновидів, класифікацій, послідовності дій і т. д. Такі переліки можуть складатися як із закінчених, так і з незакінчених фраз (тобто окремих слів або невеликих фраз без розділових знаків усередині).

Оформлення переліків у вигляді *окремих слів* здійснюється так:

– вирівнюють по ширині тексту;
– розміщують підряд за текстом, в рядок, без утворення абзаців;
– відокремлюють один від одного крапкою з комою;
– позначаються арабськими цифрами або маленькими літерами із напівкруглою дужкою, що закривається;
– між цифрою з дужкою та словом не повинно бути «міжрядкового» розриву (коли номер розміщується на одному рядку, а слово − на іншому);
– утворюють собою одне речення.

Оформлення переліків у вигляді *невеликих фраз без розділових знаків усередині* здійснюється так:

– вирівнюють по ширині тексту;
– частини переліку розміщують із нового рядка (тобто з утворенням абзаців);
– відокремлюють один від одного крапкою з комою;
– позначаються арабськими цифрами або маленькими літерами з напівкруглою дужкою, що закривається;
– утворюють собою одне речення.

Оформлення переліків у вигляді *закінчених фраз із розділовими знаками в середині* здійснюється так:

– вирівнюють по ширині тексту;
– частини переліку розміщують із нового рядка (тобто з утворенням абзаців);
– відокремлюють один від одного крапкою;
– позначаються арабськими цифрами із крапкою після цифри;
– кожна частина переліку починається з великої літери;
– утворюють собою декілька речень.

Текст усіх елементів переліку граматично підпорядковується головній фразі. Основну фразу не рекомендується переривати на прийменнику або сполучнику (на, із, від, те, що, як та ін.).

5.6. Оформлення скорочень

Серед скорочень, що використовуються під час написання КР, можуть бути такі їх види:

1) літерні абревіатури (загальноприйняті та/або запроваджені автором);
2) умовні графічні скорочення за частинами і початковими літерами слів.

Скорочення у вигляді абревіатур, частини слів або усічених слів використовуються для зменшення обсягу тексту з метою дати максимум інформації.

Оформлення скорочень здійснюється так:

– загальноприйняті абревіатури використовуються в тексті КР без їх розшифровки (наприклад, ФРН, США, МВФ);
– започаткування абревіатур, пропонованих автором, виправдане лише у випадку, якщо вони використовуються автором у тексті КР не менше трьох разів;
– абревіатури, запропоновані автором, під час першого їх згадування вказуються у круглих дужках після повного найменування й надалі вживаються в тексті без розшифровки;
– слова «та інші», «і таке інше» всередині речення не скорочуються;
– не рекомендується скорочувати слова «так званий», «наприклад»;
– у скороченнях для позначення фізичних, метричних величин, грошових та інших одиниць крапку не ставлять (3 хв, 68 кг, 2690 грн).

Прикладами загальноприйнятих умовних скорочень є скорочення:

1) що використовуються після перерахування та зазначаються в кінці речення (та ін. – та інше, і т. д. – і так далі, і т. п. – і тому подібне);
2) під час посилань (див. – дивись, пор. – порівняй);

3) під час позначення століть і років цифрами (ст. – століття, ст.ст. – проміжок у декілька століть, р. – рік, рр. – роки).

5.7. Оформлення посилань на джерела

Посилання на джерела використовуються в таких випадках:

– використання нормативного матеріалу;
– запозичення з інших джерел цифр, дат, таблиць, схем;
– наведення визначень, взятих з інших джерел;
– наведення цитат, висновків інших науковців і дослідників;
– використання фактичного матеріалу, прикладів з інших джерел;
– наведення переліків, пропозицій, проблем, окреслених в інших джерелах.

Посилання на використані джерела зазначаються в тексті роботи проставлянням порядкового номера посилання за переліком використаних інформаційних джерел.

Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Крім цього для наукового тексту існують певні мінімальні норми використання посилання: одне посилання на одну сторінку наукового тексту.

Оформлення посилань на джерела здійснюються так:

– у квадратних дужках;
– переважно в кінці речення (в цьому випадку крапка ставиться після квадратних дужок);
– у кінці переліку, якщо ним закінчується речення;
– із вказуванням номера джерела у переліку джерел (наприклад, [15]) або номера та сторінки, з якої була взята інформація (*наприклад*, [15, с. 19]) у випадку, якщо сторінок у джерелі багато;
– якщо подібні висновки, точка зору або інше висловлюються в декількох джерелах, то у квадратних дужках наводять перелік їх номерів у зростаючому порядку через кому, *наприклад*, [15, 17, 25], або [12, с. 81; 13, с. 14], або через тире, якщо посилання йде на джерела, що розташовані одне за одним у переліку, *наприклад*, [11-14].

Вимоги до посилань у тексті КР:

– в тексті повинно бути посилання на 90 % джерел із тих, що вказані у переліку;
– після наведення таблиць і схем, що запозичені з інших джерел, обов'язково наводиться посилання;
– середня норма кількості посилань у науковому тексті: 1 «нове» посилання на 1 сторінку;
– в тексті КР повинні бути й посилання на всі додатки (в кінці речення, що стосується пояснення матеріалу даного додатка, у круглих дужках зазначають, наприклад, (дод. А) і ставлять крапку;
– чітка відповідність змісту посилання (в тексті) назві джерела у переліку використаних джерел,
– чітка відповідність номера посилання (в тексті) та номера джерела у переліку використаних джерел;
– чітка відповідність номера сторінки, наведеного в посиланні, межам загальної кількості сторінок у джерелі.

5.8. Вимоги до цитування

У науковому тексті ***цитування*** використовується для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

У випадку, коли автор КР бажає в тексті запозичити думку іншого автора, він може вчинити це двома способами: за *допомогою точної цитати* або передати думку іншого автора *без точного цитування*. В обох випадках посилання є обов`язковим.

У випадку точного цитування текст цитати береться в лапки, приводиться в тій же граматичній формі, що в джерелі, зі збереженням особливостей авторського тексту. При непрямому цитуванні (викладі думок інших авторів своїми словами) варто гранично точно викладати авторські думки й коректно оцінювати думки опонента.

Цитування не повинне бути ні надлишковим, ні недостатнім: надлишкове цитування створює враження компілятивного характеру роботи, а недостатнє – знижує цінність роботи студента.

Оформлення цитат здійснюється так:

– текст починається і закінчується лапками;

− наводиться в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі;

− наводиться повний текст цитати, без довільного скорочення авторського тексту й без перекручень думок автора;

− пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту й позначається трьома крапками (вони ставляться в будь-якому місці цитати: на початку, всередині, на кінці);

− якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

− кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

5.9. Оформлення переліку використаних джерел

Під час написання КР оформлення переліку використаних інформаційних джерел здійснюється відповідно до таких загальних *вимог:*

− до переліку включають усі використані під час написання КР джерела;

− всі джерела нумеруються арабськими цифрами із крапкою після цифри;

− джерела у переліку розташовуються в алфавітному порядку;

− бібліографічний опис джерела складають безпосередньо за друкованим твором або виписують із каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв та ін.;

− перелік слід подавати в такій послідовності (згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006) у хронологічному порядку:

1) Закони України (що стосуються теми КР);
2) Укази Президента України;
3) Постанови і Розпорядження Кабінету Міністрів України;
4) документи й матеріали міністерств і відомств України;
5) статистичні збірники, словники та довідники;
6) спеціальні джерела з теми (в алфавітному порядку за першою літерою бібліографічного опису джерела (монографії, підручники, навчальні посібники, статті);
7) інтернет-джерела.

Конкретні вимоги та приклади оформлення різних видів джерел (книг, статей, електронних джерел, у тому числі з інтернету) наведені у додатку.

Кількість джерел, що необхідно використати в КР і, відповідно, вказати у переліку, звичайно, залежить від змісту теми. Але в науковому світі прийнято вважати, що необхідним є одне посилання на нове джерело на кожній сторінці наукового тексту. Отже, якщо кількість основного тексту КР – *25-30 сторінок,* то й бажана кількість опрацьованих і вказаних у переліку джерел для розкриття теми КР достатньою мірою повинна бути в цих межах.

5.10. Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження КР на наступних сторінках, тобто вони повинні мати спільну з рештою роботи наскрізну *нумерацію* сторінок. Додатки розміщують у кінці роботи в порядку появи посилань на них у тексті. *Оформлення додатків* здійснюється так:

− кожен додаток повинен починатися з нової сторінки;

− кожен додаток повинен мати позначення (у вигляді букви) та заголовок;

− позначення додатка (наприклад, «Додаток В», у тексті КР – без лапок) розміщується угорі малими літерами, окрім першої великої, з вирівнюванням по центру (тобто симетрично до тексту сторінки);

− для позначення додатків послідовно використовуються букви українського алфавіту (окрім літер, що згідно з вимогами стандарту не використовуються: Г, Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь (оскільки вони певною мірою схожі на цифри);

− назва (заголовок) додатка друкується на рядку, наступному після позначення додатка, маленькими літерами, окрім першої великої.

6. ПОРЯДОК РЕЦЕНЗУВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Перевірці керівником КР в її паперовому оформленні передує перевірка тексту КР на наявність у ній плагіату з використанням спеціальної комп'ютерної програми. Загальні результати самоперевірки роздруковуються і додаються студентом до тексту курсової роботи.

Отримавши паперовий варіант роботи, яка має достатній рівень унікальності, на перевірку, викладач складає рецензію на неї. Рецензія керівника повинна характеризувати структуру, зміст, оформлення, а також

містити зауваження, рекомендації, загальну оцінку КР та висновок про можливість допуску КР до захисту. Особливу увагу керівник звертає на відповідність змісту розділів поставленим у вступі завданням, тобто на повноту розкриття теми й відповідність змісту КР її назві. Також важливе значення має виконання студентом основних вимог до змісту КР, викладених у цих методичних рекомендаціях.

Робота не допускається до захисту в разі:

- якщо вона не носить самостійного характеру, переважно списана з наукових чи інших джерел;
- написана на основі застарілої літератури;
- збігається за змістом з роботою іншого студента;
- основні питання не розкрито, викладено схематично;
- у тексті є помилкові твердження чи висновки;
- текст написано неграмотно, оформлення роботи не відповідає вимогам.

Позитивна рецензія може мати певні зауваження (як щодо змісту, так і щодо оформлення КР), що не впливають на якість виконання КР, а КР – допущена до захисту. *Негативна рецензія* містить зауваження, які відображають суттєві недоліки роботи, значно впливають на якість роботи та які повинні бути усунуті, а КР – доопрацьована. В обох випадках КР повертається студенту.

Отримавши КР з позитивною рецензією, студент готується до її захисту. КР з негативною рецензією *доопрацьовується* студентом згідно із зауваженнями, вказаними в рецензії.

7. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи проводиться у строки, визначені кафедрою та керівником.

Перед захистом курсової роботи студент повинен підготувати текст виступу та необхідні для цього ілюстративні матеріали. При цьому потрібно враховувати, що виступ за тривалістю не повинен перевершувати 5-7 хвилин, а обсяги ілюстративних матеріалів визначаються конкретною темою.

КР захищають перед комісією у складі не менше 2-х викладачів (у тому числі керівника КР), які призначаються завідувачем кафедри. На захисті КР студент повинен продемонструвати глибокі знання змісту всіх розділів КР, вміння відповідати на запитання членів комісії, знання основних категорій, використаних у КР, основних тенденцій явища, що в ній розглянуто.

8. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання самостійності та якості КР проводиться на підставі публічного захисту перед комісією. Якість виконання КР та результати її захисту оцінюються колегіально за 4-бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), 100-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС.

Під час оцінювання КР до уваги беруться такі основні параметри:

1) науковий рівень дослідження (ступінь розкриття теми, структурно-логічної узгодженості викладення матеріалу за розділами та підрозділами, ґрунтовність висновків і пропозицій тощо);

2) дотримання строків написання та правил оформлення КР (рівень відповідності чинним вимогам і стандартам);

3) результати захисту КР (ступінь володіння матеріалом, правильність відповідей на питання, що були поставлені членами комісії, вміння аргументувати свою відповідь і за необхідності викладати свою точку зору тощо).

КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Параметр оцінки	**Діапазон оцінки в балах**
1.Пояснювальна записка	0-50
1.1.Обґрунтування актуальності обраної теми роботи, формулювання мети, завдань, об’єкта та предмета дослідження	0-5
1.2.Відповідність змісту курсової роботи темі та затвердженому плану	0-5

1.3.Ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження, та глибина і якість аналізу теоретичного матеріалу (наявність критичних узагальнень різних підходів до постановки і вирішення проблеми відповідно до теми курсової роботи, коректність використання понятійного апарату, посилання, цитування)	0-20
1.4.Якість практичного дослідження та його детальний аналіз з використанням наукових методів (аналітичних, статистичних, методів моделювання тощо) та новітніх інформаційних джерел	0-5
1.5.Науковий підхід до виявлення проблем та Обґрунтованість рекомендаційної частини, практична значущість висновків відповідно до досліджуваної теми	0-15
2. Ілюстративна частина курсової роботи та відповідність її оформлення встановленим вимогам	0-9
2.1.Ілюстративність курсової роботи (наявність та відповідність діючим стандартам таблиць, графіків, схем та списку використаних джерел)	0-3
2.2.Відповідність оформлення курсової роботи встановленим вимогам і дотримання графіку виконання	0-6
Загальна кількість балів за виконання курсової роботи	***0-59***

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти за захист курсової роботи – 41, в т.ч.: за розуміння теоретичних основ та практичних аспектів теми дослідження – 21 бал, за повноту та вичерпність відповідей на питання членів комісії – 20 балів.

Результати захисту курсової роботи оцінюються за національною шкалою та шкалою ЄКТС:

1. «Відмінно» (A), (90-100). Виставляється, якщо тема курсової роботи розкрита повною мірою, визначені основні категорії наукового дослідження. Робота виконана самостійно, містить аналіз практичних проблем. Представлений у ній матеріал свідчить про глибоке розуміння автором порушених питань. Виклад матеріалу роботи відрізняється логічною послідовністю, посиланнями на літературні і нормативні джерела, завершується конкретними висновками. Курсова робота оформлена акуратно, відповідно до вимог.
2. «Добре» (B, C), (74-89). Виставляється, якщо розкритий основний зміст теми, робота виконана переважно самостійно, містить аналіз практичних проблем. Зміст розкриває тему курсової роботи, визначені основні параметри апарату дослідження. Зміст підрозділів розкриває тему курсової роботи. Викладений у ній матеріал свідчить про достатньо глибоке розуміння автором порушених питань. Виклад матеріалу роботи відрізняється логічною послідовністю, посиланнями на літературні і нормативні джерела, завершується конкретними висновками. Курсова робота оформлена акуратно, відповідно до вимог.
3. «Задовільно» (D, E), (64-73). Виставляється, якщо тема курсової роботи розкрита частково, робота виконана в основному самостійно, містить елементи аналізу досліджуваної проблеми. Зміст частково розкриває тему курсової роботи, не повністю визначені основні параметри наукового апарату. Зміст розділів і підрозділів частково розкриває тему курсової роботи. Не всі порушені питання викладені достатньо глибоко, є порушення логічної послідовності, посилання на літературні і нормативні джерела не відповідають новим вимогам. Курсова робота оформлена з порушеннями.
4. «Незадовільно» (FX, F), (1-59). Виставляється, якщо не розкрита тема курсової роботи. Робота виконана не самостійно, має описовий характер. Її матеріал викладений без логічної послідовності, фрагментарно; зміст не відповідає темі курсової роботи, не визначені основні параметри наукового апарату. Посилання на літературні і нормативні джерела оформлені з грубими порушеннями.

У випадку отримання здобувачем вищої освіти при захисті курсового проекту (роботи) оцінки «незадовільно» (FX,F) рішенням кафедри йому може бути запропонована нова тема і новий

термін виконання курсової роботи. Здобувачі вищої освіти, які без поважної причини не подали курсову роботу у визначений термін або не захистили її, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

9. ПЕРЕЛІК ТЕМ КУРСОВОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

1. Предмет загальної теорії держави і права.
2. Державно-правова закономірність і випадок у структурі об’єкта науково-юридичного пізнання.
3. Нормативістське праворозуміння: загальнотеоретична характеристика.
4. Юснатуралістське праворозуміння: загальнотеоретична характеристика.
5. Соціологічне праворозуміння: загальнотеоретична характеристика.
6. Структура методології загальної теорії держави і права.
7. Сучасні тенденції розвитку методології загальнотеоретичного правопізнання.
8. Поняття, ознаки та соціальна сутність держави.
9. Загальна характеристика історичних типів держави та основні причини їх зміни.
10. Основні наукові теорії походження держави, їх порівняльна характеристика.
11. Основні наукові теорії походження права, їх порівняльна характеристика.
12. Публічна влада первіснообщинного суспільства та державна влада: порівняльна характеристика.
13. Поняття і класифікація функцій держави.
14. Правові форми і методи здійснення функцій держави.
15. Функції сучасної демократичної держави.
16. Загальнотеоретична характеристика форми держави.
17. Форма державного правління.
18. Форма державного устрою.
19. Порівняльний аналіз унітарної, федеративної та конфедеративної держав.
20. Державний режим: поняття, сутність, різновиди.
21. Поняття, форми, інститути, принципи і функції демократії.
22. Механізм держави та його структура.
23. Державний апарат, принципи його організації та діяльності.
24. Сутність принципу розподілу державної влади та засоби його реалізації.
25. Загальнотеоретична характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влади.
26. Загальнотеоретична характеристика громадянського суспільства: сутність, ознаки, функції.
27. Концепція правової держави: історія виникнення та розвитку.
28. Поняття та ознаки соціальної держави, її співвідношення з правовою державою.
29. Поняття, ознаки, сутність і різні прояви права.
30. Функції права і його соціальна цінність.
31. Приватне і публічне право.
32. Співвідношення та взаємодія економіки, політики і права.
33. Поняття і класифікація принципів права.
34. Принцип верховенства права: поняття, сутність та основні шляхи забезпечення його дії.
35. Місце права в системі соціальних норм.
36. Право і мораль: порівняльна характеристика.
37. Поняття, ознаки і структура норми права.
38. Поняття і види форм права.
39. Нормативно-правові акти: поняття, ознаки, види.
40. Поняття, ознаки і види законів, їх значення в умовах правової держави.
41. Підзаконні нормативні правові акти: поняття, ознаки, види.
42. Дія нормативно-правових актів.
43. Правові акти: поняття, види, порівняльна характеристика.
44. Поняття і структура системи права.

45. Система законодавства та її співвідношення з системою права.
46. Процесуальне право: загальнотеоретична характеристика.
47. Правотворчість: поняття, види, форми, принципи, шляхи вдосконалення.
48. Систематизація нормативно-правового матеріалу.
49. Поняття, ознаки, види і структура правових відносин.
50. Юридичні факти: поняття, види, значення.
51. Поняття і види правомірної поведінки.
52. Поняття, склад і види правопорушень.
53. Правопорушення: загальнотеоретична характеристика, причини виникнення та шляхи усунення.
54. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, стадії, принципи, функції, види.
55. Поняття і форми реалізації норм права
56. Застосування норм права як особлива форма його реалізації.
57. Акти правозастосування: поняття, властивості, види.
58. Поняття, способи і види тлумачення норм права.
59. Правотлумачні (інтерпретаційні) акти: сутність, властивості, види.
60. Поняття, принципи, функції і гарантії законності.
61. Поняття, сутність, структура, функції і види правосвідомості.
62. Правова культура: поняття, структура, механізм формування.
63. Правове виховання: поняття, види, значення для суспільства та особи.
64. Правове регулювання: поняття, способи, методи, типи і види.
65. Механізм правового регулювання та його ефективність.
66. Поняття і структура правової системи.
67. Класифікація правових систем.
68. Романо-германська правова сім’я.
69. Англо-американська правова сім’я.
70. Мусульманське право.

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 23 липня 1996 року, № 30. Ст.141.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини: прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ 995_043
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: від 4 листопада 1950 року. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. Ст. 270.
4. Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* 1990. № 3. Ст. 429.
5. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР.* 1991. № 38. Ст. 502.
6. Загальна теорія права: підруч. / за заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2016. 392 с.
7. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навч. посіб. / О.Л. Копиленко [та ін.] ; МОН України. К.: Юрінком Інтер, 2008. 400 с.
8. Загальна теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [М.В. Цвік та ін.] ; за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2010. 583 с.
9. Теорія держави і права : посіб. для підгот. до іспитів / Д.В. Лук'янов, С.П. Погребняк, В.С. Смородинський ; за заг. ред. О.В. Петришина. Х.: Право, 2018. 193 с.
10. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посіб. Львів: Край, 2008. 224 с.
11. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : підруч. К.: Правова єдність : Алерта, 2014. 524 с.
12. Теорія держави і права : підруч. / [О. М. Бандурка та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Х.: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 415 с.
13. Теорія держави і права. Академічний курс: підруч. / О.В. Зайчук [та ін.] ; ред. О.В. Зайчук, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
14. Теорія держави і права: підруч. / [Петришин О. В. та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О.В. Петришина ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Х.: Право, 2014. 366 с.
15. Теорія права і держави: навч. посіб. / С.Д. Гусарєв [та ін.] ; Київськ. нац. ун-т внутр. справ. К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. 270 с.

Допоміжні

16. Аллан Т. Р. С. Конституційна справедливість. Ліберальна теорія верховенства права. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 385 с.
17. Антошкіна В. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку тлумачення правових норм крізь призму епох. *Право України*. 2017. № 3. С. 126-136.
18. Антошкіна В.К. Гносеологічна природа тлумачення правових норм. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2019. Вип. 15. С. 30-39.
19. Бержель Ж.-Л. Общая теория права; пер. с франц. М.: Nota bene, 2000. 576 с.
20. Берман Г.Д. Западная традиция права: эпоха формирования ; пер. с англ. М.: Изд-во МГУ: ИНФРА-М-НОРМА, 1998. 624 с.
21. Биля І. Нормотворча техніка: поняття та загальна характеристика. *Вісник академії правових наук України.* 2002. № 1. С. 217-226.
22. Білас І.Г., Білас Ф.І. Трансформація загальної теорії держави і права у сучасну юриспруденцію та її функціональне призначення у формуванні праворозуміння юристів. *Наше право.* 2015. № 4. С. 5-16.
23. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. К.: ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2007. 992 с.
24. Вступ до теорії правових систем : монографія / за заг. ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрид. думка, 2006. 432 с.
25. Гладкий С.О. Практично-орієнтоване вивчення загальної теорії права: ауторефлексивний підхід. *Держава і право. Серія : Юридичні науки*. 2019. Вип. 83. С. 3-14.
26. Гьофе О. Демократія в епоху глобалізації ; пер. з нім. К.: ППС-2002, 2007. 436 с.

27. Гнатущенко Ю.В. Підходи до визначення поняття правовідношення. *Часопис Київського університету права.* 2005. № 2. С. 44-49.
28. Головченко В. Юридична відповідальність: позитивний і ретроспективний аспекти. *Юридична Україна.* 2004. № 7. С. 4-7.
29. Григор'єв Д.Г. Аналогія, аналогія закону, аналогія права. *Юриспруденція: теорія і практика.* 2005. № 11. С. 38-46.
30. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности ; пер. с фр. М.: Междунар. отношения, 1999. 400 с.
31. Дворкін Р. Серйозний погляд на право ; пер. з англ. К.: Основа, 2000. 519 с.
32. Жаровська І.М. Щодо проблем методології теорії держави і права. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки*. 2015. № 827. С. 138-141.
33. Жаровська І.М. Сучасна теорія держави і права: традиційність та новаторство підходів. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки*. - 2016. - № 837. - С. 252-257.
34. Жаровська І.М. Теорія держави і права як фундаментальна та світоглядна дисципліна / *Часопис Київського університету права.* 2016. № 3. С. 15-18.
35. Жук Н.А. Парламент, президент, уряд: через взаємостримування до рівноваги: монографія. Х.: Харків Юридичний, 2007. 327 с.
36. Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння. *Право України.* 2006. № 1. С. 113-116.
37. Іваненко О.В. Метод загальної теорії держави та права: окремі питання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2015. Вип. 14 (1). С. 8-11.
38. Кабанець Н.І. Науковий статус контрактної теорії держави в загальній теорії права. *Журнал східноєвропейського права*. 2015. № 15. С. 65-73.
39. Калиновський Ю.Ю. Правосвідомість українського суспільства: ґенеза та сучасність: монографія. Х.: Право, 2008. 288 с.
40. Калюжний Р.А., Сопілко І.М. Теорія держави і права в основі регулювання інформаційного суспільства. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2016. № 4. С. 200-202.
41. Кельзен Г. Чисте правознавство: Проблема справедливості ; пер. з нім. К.: Юніверс, 2004. 496 с.
42. Кикоть Г. Юридичні факти у механізмі правового регулювання: проблеми теорії. *Право України*. 2005. № 7. С. 109-112.
43. Козюбра М.І. Взаємозв'язки між народовладдям, парламентаризмом та верховенством права: європейські стандарти і сучасні українські реалії. *Право України*. 2019. № 11. С. 83-97.
44. Колодій А.М. Принципи права України : монографія. К.: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
45. Копоть В.О. Сутність держави: поняття, аспекти, методи дослідження. *Часопис Київського університету права.* 2005. № 2. С. 50-55.
46. Кукуруз О.В. Взаємозумовленість політичної і правової систем: теоретико-методологічна основа. *Держава і право. Серія : Політичні науки*. 2019. Вип. 84. С. 14-24.
47. Лазнюк Н.В. Види нормативно-правових актів (теоретичні питання). *Митна справа.* 2014. №10. С. 53-65.
48. Ллойд Д. Идея права ; пер. с англ. М.: Югона, 2000. 416 с.
49. Лощихін О.М. Аналіз становлення наукової думки про функції держави в теорії держави і права. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Юридичні науки*. 2017. Т. 28 (67), № 1. С. 1-5.
50. Лук'янов Д.В. Політичні партії в системі взаємодії громадянського суспільства та держави (роль та правове регулювання) : монографія. Х.: Право, 2007. 320 с.
51. Максимов С.И. Правовая реальность: опыт философского осмысления : монографія. Х.: Право, 2002. 328 с.
52. Матвєєва Л.Г. Правозастосувальні акти та акти тлумачення права. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ.* 2001. № 1. С. 126-129.
53. Матевосян А.А. Поняття принципу верховенства права на доктринальному рівні. *ScienceRise. Juridical Science*. 2019. № 4. С. 10-15.
54. Мерник А.М. Державно-правові явища як об'єкт розгляду теорії держави та права й інших міждисциплінарних напрямів юридичних досліджень. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 32 (1). С. 52-56.

55. Минькович-Слободяник О.В. Основні етапи формування правової культури на теренах сучасної України. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 3. С. 44-49.
56. Минькович-Слободяник О.В. Концепція правової і політичної культури у контексті трансформації українського суспільства. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2019. Вип. 86. С. 61-71.
57. Мозоль Н.І. Сучасні концепції праворозуміння: поняття, характеристика та особливості. *Науковий вісник НАВС*. 2013. № 1. С. 36-41.
58. Оборотов Ю.Н. Традиції та оновлення у правовій сфері: питання теорії (від пізнання до розуміння права) : монографія. Одеса: Юрид. літ., 2002. 280 с.
59. Оніщенко Н.М. Методологія теорії держави і права (деякі аспекти розгляду). *Держава і право. Серія : Юридичні науки*. 2016. Вип. 71. С. 3-20.
60. Падалко Г. До сучасного розуміння наукової категорії «функції держави»: загальний огляд проблеми. *Право України.* 2006. № 8. С. 63-69.
61. Пархоменко Н.М. Джерела та форми права як категорії права: до постановки проблеми. *Часопис Київського університету права.* 2006. № 4. С. 16-20.
62. Петражицкий Л.И. Теория права и государства в связи с теорией нравственности. Т. 1. СПб., 1909. 318 с.
63. Петришин А.В. Государственная служба. Историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный аналіз : монографія. Х: Факт, 1998. 168 с.
64. Пильгун Н.В., Ройко О.О. Правова свідомість та правова культура в контексті формування громадянського суспільства. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2019. Вип. 86. С. 7-22.
65. Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика) : монографія. Х.: Право, 2008. 240 с.
66. Полонка І.А. Теоретико-оціночні пропозиції щодо класифікації правомірної поведінки (онтологія диференціації). *Право України*. 2016. № 6. С. 99-106.
67. Попович В.М. Теорія держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку : монографія ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". К.: Юрінком Інтер, 2015. 382 с.
68. Правова культура в умовах становлення громадянського суспільства: монографія / за ред. Ю.П. Битяка, І.В. Яковюка, О.В. Петришина та ін. Х.: Право, 2007. 248 с.
69. Правосвідомість і правова культура як базові чинники державотворчого процесу в Україні : монографія / Л.М. Герасіна [та ін.]. Х.: Право, 2009. 352 с.
70. Проблеми модернізації політичних систем сучасності : монографія / за заг. ред. Л.М. Герасіної, О.Г. Данильяна, М.І. Панова та ін. Х.: Право, 2008. 320 с.
71. Рулан Н. Историческое введение в право ; пер. с франц. М.: Nota bene, 2005. 672 с.
72. Свобода и закон / Бруно Леони ; пер. с англ. В. Кашкина под ред. А. Куряева. М.: ИРИСЭН, 2008. 308 с.
73. Сердюк О.В. Соціологічний підхід у сучасному правознавстві: пізнання соціальності права : монографія. Х.: Яшма, 2007. 320 с.
74. Сердюк І.А. Визначення предмету теорії держави і права: доктринальні підходи та правове закріплення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 37-48.
75. Скакун О.Ф. Загальна теорія права і держави: проблематизація та переосмислення метатеорії. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 4. С. 27-36.
76. Теорія держави і права в тестових завданнях : навч. посіб. / за заг. ред. Наливайко Л.Р. ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : ДДУВС, 2018. 715 с.
77. Теорія держави і права: навч. посіб. / С.К. Бостан [та ін.]. К.: Академія, 2013. 346 с.
78. Тимошенко В.І. Правова держава (теоретико-історичне дослідження). К.: Наук. думка, 1994. 132 с.
79. Тімуш І. Правова реальність і правосвідомість: інтегральне розуміння змісту та взаємозв'язку. *Право України*. 2010. № 7. С. 94-100.
80. Толстенко В. Поняття форми держави як предмет дослідження сучасної теорії держави і права. *Юридична Україна*. 2013. № 9. С. 8-15.
81. Толстенко В.Л. Методологічні основи аналізу форми держави й розвиток сучасної теорії держави та права. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2014. № 1. С. 24-35.
82. Удовика Л.Г. Формування теорії правової системи у юридичній науці (частина 1). *Часопис Київського університету права.* 2019. № 3. С. 12-20.
83. Федіна Н.В. Концепція соціальної справедливості в теорії держави і права. *Правові новели*. 2018. № 4. С. 66-72.
84. Фуллер Лон Л. Мораль права ; пер. з англ. К.: Сфера, 1999. 232 с.

85. Харт Х. Л. А. Концепція права ; пер. з англ. К.: Сфера, 1998. 236 с.
86. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні. Х.: Право, 2008. 160 с.
87. Хахуліна К.С. Теорія держави та права як основа буття юриспруденції. *Правничий часопис Донецького університету*. 2013. № 1. С. 116-121.
88. Цвік М. Про сучасне прворозуміння. *Вісник академії правових наук України*. 2002. № 4. С. 3-13.
89. Цимбалюк М.М. Онтологія правосвідомості : Теорія та реальність : монографія. К.: Атіка, 2008. 288 с.
90. Циппеліус Р. Юридична методологія ; пер. з нім. К.: Реферат, 2004. 176 с.
91. Честнов І. Постнекласична теорія права: контури нової парадигми. *Право України*. 2011. № 8. С. 109-114.
92. Шатіло В.А. Загальнонаукові підходи до визначення принципів права та їх вплив на розвиток конституційного механізму державної влади. *Публічне право*. 2019. № 2. С. 9-14.
93. Шевченко А.Є., Старостюк А.В. Теорія держави і права : навч. посіб. Вінниця: Нілан, 2017. 271 с.
94. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні. К.: Реферат, 2007. 640 с.
95. Шмоткін О.В. Теорія держави і права : підручник. К.: Нац. акад. СБУ, 2016. 432 с.
96. Шмоткін О.В. Теорія держави і права в латинських юридичних аксіомах : навч. посіб. К.: Нац. акад. СБУ, 2018. 156 с.
97. Ященко В.А. До питання про методологію теорії держави та права. *Правничий вісник Університету "КРОК"*. 2014. Вип. 20. С. 38-44.

Інформаційні ресурси:

1. Конституційний Суд України : офіційний веб-сайт України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ccu.gov.ua/
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України : веб-сайт Офіційного інтернет-представництва Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/
3. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://iportal.rada.gov.ua/
4. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.csi.org.ua.
5. Судова влада України : офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://court.gov.ua/
6. Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/

Додаток А

Завідувачу кафедри підприємництва і права
Світличній А.В.
Здобувача вищої освіти 1 курсу групи_____
ННІЕУПІТ
спеціальності «D8 Право»
_____

(прізвище, ім'я, по батькові)

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему курсової роботи_____

_____

(назва теми)

з дисципліни «Теорія держави і права».

Науковим керівником курсової роботи прошу призначити професора кафедри підприємництва і права Гладкого С.О.

_____ _____ _____
(дата) (підпис) (прізвище)

Додаток Б

Зразок титульного аркуша курсової роботи (бланк)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва і права

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Теорія держави і права»

на тему: _____

Здобувача вищої освіти 1 курсу групи___
Навчально-наукового інституту економіки,
управління, права та інформаційних технологій
спеціальності D8 «Право»

_____

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник: професор кафедри
підприємництва і права, д.ю.н., професор
Гладкий С.О.

м. Полтава 2027 рік

Додаток В

Навчально-науковий інститут економіки,
управління, права та інформаційних технологій Форма навчання_____
Спеціальність (напрям підготовки)_____ Курс, група _____

ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ
курсової роботи

здобувача вищої освіти _____
на тему_____
Обсяг курсової роботи _____ Кількість використаних джерел _____
Загальна оцінка роботи (роботи) (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити): *актуальність теми розкрита* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *ступінь втілення мети та виконання завдань дослідження* – низький; середній; високий; *повнота розкриття теми роботи у змісті* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі. _____

Загальна оцінка змісту та якості оформлення роботи (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити)*:теоретичний розділ містить критичні узагальнення різних підходів до постановки і вирішення досліджуваної проблеми:* фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *аналітичний розділ містить ознаки практичного дослідження:* фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *проектний розділ містить конкретні пропозиції та наукові розробки:* фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *додатки пов'язані з матеріалом роботи:* фрагментарно; на середньому рівні, у повному обсязі; *висновки за результатами досліджень мають обґрунтування:* недостатнє, відносно достатнє, достатнє; *пропозиції мають характер* – декларативний, певною мірою практичний, практичний.

Результати оцінювання курсової роботи

Параметр оцінки (рекомендований діапазон оцінки в балах)	Результат оцінювання
1. Пояснювальна записка (до 50 балів)	
1.1.Обґрунтування актуальності обраної теми роботи, формулювання мети, завдання, об'єкта та предмета дослідження (0-5)	
1.2.Відповідність змісту курсової роботи темі та затвердженому плану (0-10)	
1.3. Ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження та глибина і якість аналізу теоретичного матеріалу (наявність критичних узагальнень різних підходів до постановки і вирішення проблеми відповідно до теми курсової роботи, коректність використання понятійного апарату, посилання, цитування) (0-15)	
1.4. Якість практичного дослідження та його детальний аналіз з використанням наукових методів (аналітичних, статистичних, методів моделювання тощо) та новітніх інформаційних джерел (0-5)	
1.5. Науковий підхід до виявлення проблем та обґрунтованість рекомендаційної частини, практична значущість висновків відповідно до досліджуваної теми (0-15)	
Разом	
2. Відповідність оформлення курсової роботи та її ілюстративна частина (до 9 балів)	
2.1. Ілюстративність курсової роботи (наявність та відповідність діючим стандартам таблиць, графіків, схем та списку використаних джерел) (0-3)	
2.2.Відповідність оформлення курсової роботи встановленим вимогам і дотримання графіку виконання (0-6)	
Разом	
Загальна кількість балів за виконання курсової роботи (*до59*)	

Висновки *(підкреслити*):
- рекомендувано до захисту без доопрацювання;
- рекомендовано до захисту при умові доопрацювання_____
- не рекомендовано до захисту, необхідно суттєво доопрацювати_____

Роботу перевірив:_____

«____»_____202__р. _____

Додаток Д

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП…….. 3
РОЗДІЛ 1.Загальнотеоретична характеристика правового регулювання суспільних відносин……..5
1.1. Поняття і соціальна сутність правового регулювання …… 5
1.2. Способи, методи і типи правовогорегулювання…… 8
1.3. Види правового регулювання……. 12
РОЗДІЛ 2. Механізм правового регулювання……...17
2.1. Поняття механізму правового регулювання……17
2.2. Стадії правового регулювання…… 22
2.3. Ефективність правового регулювання…… 26
ВИСНОВКИ…… 29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….. 32
ДОДАТКИ…… 34

Додаток Е

Приклади оформлення і бібліографічного опису джерел (згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»)

Характеристика джерела	*Приклад оформлення*
1 автор (без редактора)	Скидан О.В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375с.
1 автор (з редактором)	Воробей П.А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність : монографія / за ред. В.К.Матвійчука. Київ : Укр. академія внутр. справ,1996. 116 с.
2-3 автори (без редактора)	Лусь В.І., Киркач Т.Є., Мандріченко О.Є. Практикум з нарисної геометрії : навчальний посібник. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014. 118 с.
4 й більше авторів (без редактора)	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / В.В. Вітвіцький та ін. Київ : Украгропромпродуктивність, 2006. 106 с.
2 та більше авторів (з редактором)	Методи підвищення природної рибопродуктивності ставків / А.І. Андрющенко та ін.; за ред. М.В. Гринжевського. Київ : Знання, 1998. 124с. Закон України «Про Національну поліцію» : науково-практичний коментар / О.І. Безпалова та ін. ; за заг. ред.В.В.Сокуренка; передм. В.В. Сокуренка. Харків, 2016. 408 с.
Видання за редакцією, укладачі, упорядники	Правова основа діяльності органів державної влади : збірник нормативних актів / упоряд. П.М. Любченко. Харків : ФІНН, 2010. 303 с. Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І.Я.Коцюмбаса. Львів : Тріадаплюс, 2006. 360с.
Автор і перекладач	Брігхем Є.В. Основи фінансового менеджменту / пер.з англ. В.В.Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
Колективний автор / без автора (збірники, матеріали конференцій)	Україна в цифрах. 2007 : статистичний збірник / Державний комітет статистики України. Київ, 2008. С.185–191. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб.матеріалів доп. учасників ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомирський нац. агроекол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Юридична енциклопедія : в 6 т. / за ред. Ю.С.Шемшученка. Київ : «Укр. енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 2001. Т.3: К–М. 792с. Франко І. Твори. У50 т. Т.45. Київ,1986. 480 с.
Розділ книги	Саблук П.Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. *Основи аграрного підприємництва* / за ред. М.Й. Маліка. Київ, 2000. С.5–15.
Стаття в журналі	Мозоль А.П. Злочинність мігрантів (кримінологічна характеристика). *Вісник Університету внутрішніх справ.Серія«Право»*.1999. Вип.7. Ч. 2. С.112–119.
Тези доповідей у матеріалах конференцій	Борисова В.І. Зміст заповіту. *Проблеми цивільного права та процесу* : матеріали наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті проф. О.А.Пушкіна, 27 травня 2016 р. Харків : ХНУВС, 2016. С.20–24.
Електронні ресурси	Вільчик Т.Б. Відповідальність адвоката перед клієнтом: напрями гармонізації законодавства України до європейських стандартів.*Форум права*. 2016. №1. С.30–36. URL:http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_7.pdf (дата звернення: 20.09.2016). Харківський національний університет внутрішніх справ. *Вікіпедія: вільна енциклопедія*. URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/Харківський_національний_ун іверситет_внутрішніх_справ (дата звернення: 15.09.2016).

Дисертації та автореферати	Черевко П.П. Створення юридичних осіб приватного права : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2008. 225с. Савченко Л.А. Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України : автореф. дис. … канд. юрид. наук :12.00.03. Київ, 1997. 27с.
Закони та інші нормативні документи	Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. №254к/96-ВР / ВерховнаРадаУкраїни. *Відомості Верховної РадиУкраїни*. 1996. №30. Ст.141. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. №580-VIII / Верховна Рада України. URL:http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19(датазвернення: 26.08.2016). Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: проект / Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL:http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення:13.10.2017).

ЗМІСТ

1. Загальні положення..... 3
2. Етапи написання курсової роботи..... 3
3. Вимоги до структури курсової роботи..... 6
4. Вимоги до змісту курсової роботи..... 7
5. Вимоги до оформлення курсової роботи..... 8
6. Порядок рецензування курсової роботи..... 13
7. Порядок захисту курсової роботи..... 14
8. Порядок оцінювання курсової роботи..... 14
9. Перелік тем курсової роботи..... 16
10. Список рекомендованих джерел.....18
Додатки..... 21